

ZASADY STOSOWANIA WSPOMAGANYCH KOMPUTEROWO TECHNIK AUDITOWANIA CAAT (COMPUTER ASSISTED AUDITING TECHNIQUES) W AKREDYTOWANEJ CERTYFIKACJI SYSTEMÓW ZARZĄDZANIA

Monika STOMA, Agnieszka DUDZIAK, Wiesław PIEKARSKI

Streszczenie: W pracy zaprezentowano możliwość wykorzystania wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT (Computer Assisted Auditing Techniques) przez jednostki certyfikujące systemy zarządzania. Zaproponowana została ponadto procedura weryfikacji możliwości zastosowania wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT dla certyfikowanej organizacji oraz zasady wyznaczania czasów auditów. Przeprowadzono analizę słabych i mocnych stron zastosowania CAAT podczas auditów jednostek certyfikujących dla obydwu stron auditu: jednostki certyfikującej oraz auditowanej organizacji.

Słowa kluczowe: systemy zarządzania, wspomagane komputerowo techniki auditowania, certyfikacja, audit, jednostki certyfikujące

1. Certyfikacja systemów zarządzania

W praktyce stosowanych jest wiele systemów zarządzania wykorzystywanych w relacjach biznesowych oraz wymaganiach prawnych; do najpopularniejszych zaliczyć można:

- system zarządzania jakością QMS certyfikowany głównie w oparciu o wymagania normy PN-EN ISO 9001:2009 [1],
- system zarządzania środowiskowego, certyfikowany w oparciu o PN-EN ISO 14001:2005 [2],
- system zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy PN-N-18001:2004 [3],
- system zarządzania bezpieczeństwem żywności certyfikowany w oparciu o PN-EN ISO 22000:2006 [4] oraz
- system zarządzania bezpieczeństwem informacji ISMS certyfikowany na podstawie PN-EN ISO/IEC 27001:2007 [5].

W celu uwiarygodnienia funkcjonowania swojego systemu organizacje, posiadające wdrożony, czyli funkcjonujący system zarządzania, poddają go certyfikacji w akredytowanej jednostce certyfikującej. Certyfikacja polega na ocenie systemu zarządzania i potwierdzeniu spełnienia wymagań określonego standardu poprzez wydanie stosownego certyfikatu. Jednostki certyfikujące podlegają z kolei ocenie i nadzorowi jednostki akredytującej. W większości przypadków jednostka taka jest instytucją państwową; ponadto z reguły w każdym kraju funkcjonuje tylko jeden taki organ. Jednostki akredytujące posiadają podpisane porozumienie o wzajemnym uznawaniu certyfikatów udzielonych przez akredytowane podmioty [6]. Tak więc certyfikat wydany pod polską akredytacją jest uznawany w taki sam sposób, jak certyfikat wydany pod inną akredytacją. Polską instytucją akredytującą jest Polskie Centrum Akredytacji w Warszawie. Zgodnie z międzynarodowymi standardami oraz wymaganiami Polskiego Centrum Akredytacji

certyfikacji udziela się na okres trzech lat [7], [8]. W tym okresie jednostki certyfikujące zobligowane są do przeprowadzenia dwukrotnego procesu nadzoru. Przed upływem trzech lat certyfikowana organizacja może poddać się ponownej certyfikacji.

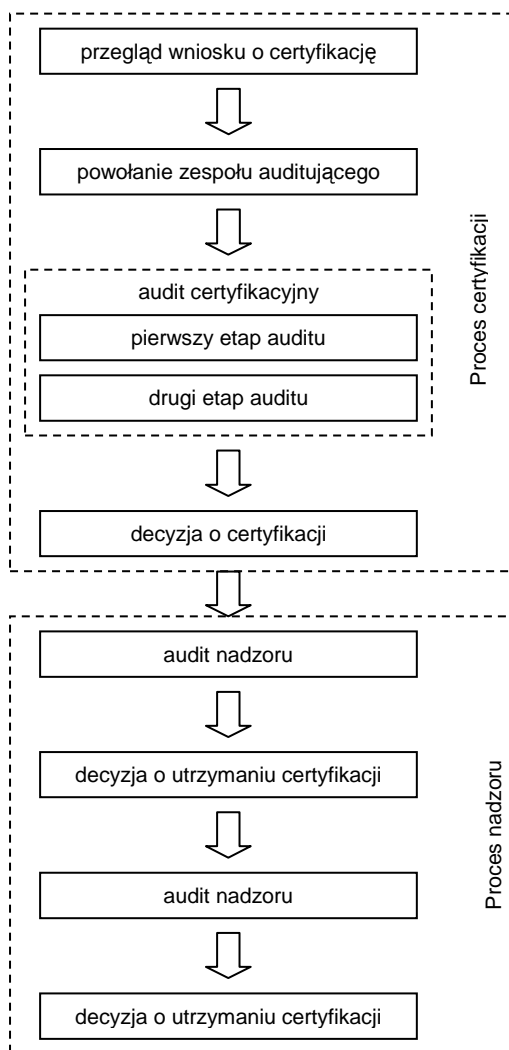
W skład procesu certyfikacji wchodzi następujące elementy (rys. 1):

- 1.1. przegląd wniosku o certyfikację, który jest jednym z ważniejszych elementów procesu certyfikacji [9],
- 1.2. powołanie kompetentnego zespołu auditującego do przeprowadzenia oceny,
- 1.3. przeprowadzenie pierwszego etapu auditu certyfikacyjnego [10],
- 1.4. przeprowadzenie drugiego etapu auditu certyfikacyjnego,
- 1.5. podjęcie decyzji o certyfikacji.

Z kolei w procesie nadzoru nad certyfikowaną organizacją można wyróżnić następujące etapy:

- 2.1. audit nadzoru w pierwszym roku po certyfikacji,
- 2.2. podjęcie decyzji o utrzymaniu certyfikacji,
- 2.3. audit w drugim roku po certyfikacji,
- 2.4. podjęcie decyzji o certyfikacji.

Elementy o numerach 1.1, 1.2, 1.5, 2.2, oraz 2.4 jednostka certyfikująca przeprowadza w biurze, natomiast pozostałe elementy, tzn. 1.3, 1.4, 2.1 oraz 2.3 realizowane są w siedzibie organizacji. Elementy 1.3, 1.4, 2.1 oraz 2.3 realizowane są przez wyznaczony zespół, tzw. zespół auditujący.

Rys. 1. Przykładowa procedura certyfikacji i nadzoru nad systemem zarządzania.

Źródło opracowanie własne.

2. Nowoczesne techniki auditowania

W związku z nieustannym rozwojem usług teleinformatycznych nasuwa się pytanie, czy możliwe jest przeprowadzanie auditów, lub części auditów, przy wykorzystaniu zaawansowanych technik. Na tak postawione pytanie odpowiedziały jednostki akredytujące będące sygnatariuszem porozumienia MLA opracowując dwa dokumenty: IAF MD 3:2008 oraz IAF MD 4:2008. Pierwszy z tych dokumentów IAF MD 3:2008 [11] zezwala na wprowadzenie tzw. zaawansowanych procedur nadzoru i ponownej certyfikacji – ASRP - umożliwiających między innymi skrócenie czasu trwania auditu maksymalnie o 30%, np.: poprzez przesłanie w formie elektronicznej zespołowi auditującemu pewnych dokumentów. Jednak stosowanie zaawansowanych metod procedur nadzoru i ponownej certyfikacji – ASRP - pociąga za sobą dla jednostki certyfikującej trzy podstawowe problemy:

1. jednostka certyfikująca musi informować jednostkę akredytującą przed każdym zastosowaniem ASRP,
2. jednostka certyfikująca musi stosować dla programu ASRP zasady projektowania i rozwoju oparte na wymaganiach pkt. 7.3 PN-EN ISO 9001:2009 [1] dla każdej indywidualnej organizacji,
3. możliwe jest stosowanie procedur ASRP jedynie dla kolejnego cyklu certyfikacji, czyli najwcześniej po trzech latach od chwili certyfikacji.

Biorąc pod uwagę powyższe problemy jednostki certyfikujące rzadko stosują w praktyce zaawansowane procedury nadzoru i ponownej certyfikacji ASRP.

Drugi z przytaczanych dokumentów IAF MD 4:2008 [12] dopuszcza stosowanie przez jednostkę certyfikującą wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT. Zastosowaniu CAAT musi towarzyszyć spełnienie wymagań zawartych w normie PN-EN ISO/IEC 17021:2006 [7].

Do wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT można zaliczyć:

- telekonferencje,
- spotkania internetowe,
- komunikację interaktywną przy zastosowaniu sieci internetowej,
- zdalny dostęp elektroniczny do dokumentacji,
- zdalny dostęp do procesów systemu zarządzania.

3. Rozpoczęcie procesu certyfikacji z wykorzystaniem wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT

Jak wspomniano, audit przeprowadza zespół auditujący, który posiada wyznaczonego audytora przewodniczącego zespołowi oraz pełniącego funkcję audytora wiodącego (zespół może być także jednoosobowy i wówczas także używa się terminologii audytora wiodącego) [13]. W tym miejscu konieczne wydaje się przywołanie definicji auditu: „*systematyczny, niezależny i udokumentowany proces uzyskiwania dowodu z auditu oraz jego obiektywnej oceny w celu określenia stopnia spełnienia kryteriów auditu*” [9]. Rozbijając definicję auditu na czynniki pierwsze, należy, jak się wydaje, rozdzielić parametry, pozostające w gestii jednostki certyfikującej od parametrów, które musi zrealizować zespół auditujący. Za parametry, za które odpowiada jednostka certyfikująca można uznać:

- niezależność zespołu auditującego, rozumiana jako niezależność od nacisków oraz od auditowanej organizacji,
- określenie kryteriów auditu, czyli odniesienia, w oparciu o które przeprowadzany jest audit, np.: wymaganie normy czy przepisów prawnych.

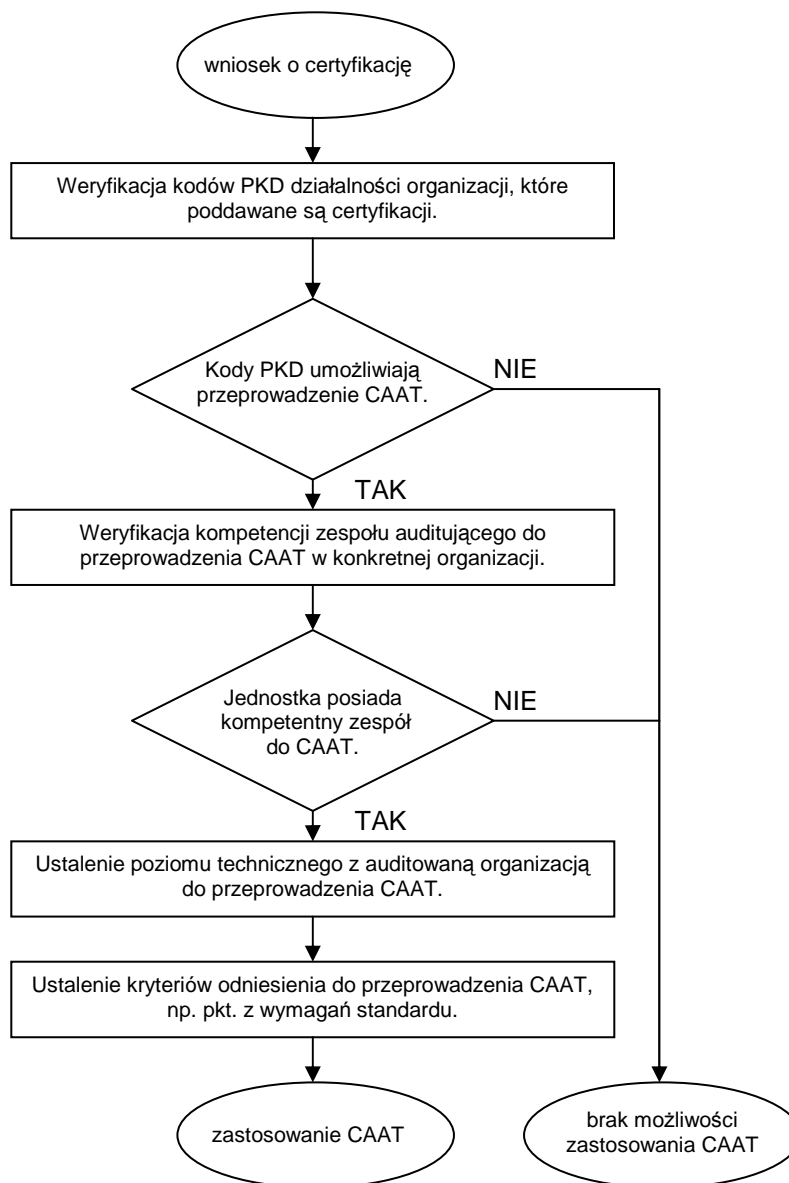
Natomiast parametrami, za które odpowiedzialny jest zespół auditujący są:

- systematyczność, zbieranie i weryfikowanie dowodów z auditu w sposób zaplanowany,
- obiektywizm, podejście oparte na obiektywnych dowodach,
- stopień spełnienia określonych kryteriów narzuconych przez jednostkę certyfikującą.

Wykorzystując wymienione powyżej zaproponowane przykłady przeprowadzania wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT powstaje pytanie, czy zespół auditujący jest w stanie zapewnić (a jeżeli nie, to w jakim zakresie można je stosować), aby spełnić wymagania stawiane przez definicję auditu. Podczas wykorzystywania wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT zespół auditujący może wykazać się systematycznością, obiektywizmem, jednak brak jest możliwości zweryfikowania stopnia spełnienia przez certyfikowaną organizację określonych kryteriów. Dlatego zastosowanie wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT wydaje się niewykonalne dla całości auditu, a powinno być stosowane tylko do jego części. Dokument IAF MD 4:2008 precyzyjnie określa, iż działania z uwzględnieniem auditowania zdalnego CAAT nie powinny przekroczyć 30% czasu auditu założonego przez jednostkę certyfikującą dla danej organizacji [12]. Podczas podejmowania decyzji o wykorzystywaniu przez jednostki certyfikujące wspomaganych komputerowo technik auditowania można wykorzystać następujące zagadnienia:

- wybór systemu zarządzania, w którym jednostka certyfikująca będzie stosowała wspomagane komputerowo techniki auditowania CAAT,
- poinformowanie jednostki akredytującej o stosowaniu CAAT,
- określenie zakresu auditu CAAT, czyli precyzyjne określenie kryteriów dla auditu CAAT, co w praktyce sprowadza się do wyznaczenia konkretnych punktów normy dla systemu zarządzania, który ma być auditowany,
- określenie zakresu w jakim jednostka certyfikująca stosować będzie CAAT w odniesieniu do kodów [14],
- określenie wymagań stawianym zespołowi auditującemu daną branżę, co do znajomości technik teleinformatycznych,
- wybór technik do przeprowadzania zdalnego auditu CAAT,
- ustalenie zasad zapisywania wyników auditu oraz ich późniejszego archiwizowania.

Przykładową procedurę ustalania zasad współpracy pomiędzy certyfikowaną organizacją a jednostką certyfikującą przedstawia rys. 2.

Rys. 2. Przykładowa procedura weryfikacji możliwości zastosowania wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT dla certyfikowanej organizacji.

Źródło: opracowanie własne.

4. Przeprowadzanie auditu z wykorzystaniem wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT

W przypadku stwierdzenia możliwości zakwalifikowania certyfikowanej organizacji do przeprowadzenia części auditu przy wykorzystaniu wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT można przeprowadzić następujące rodzaje auditów:

- pierwszy etap auditu certyfikacyjnego,
- drugi etap auditu certyfikacyjnego,
- audyty nadzoru.

Jednocześnie, wykorzystując procedury CAAT, jednostka certyfikująca nie może zrezygnować z auditowania klasycznego, nawet w przypadku pierwszego etapu auditu certyfikacyjnego [7]. Jak już wspomniano, zasadą, która musi być zastosowana podczas wykorzystywania CAAT, jest konieczność przeprowadzenia 70% czasu auditu na miejscu w certyfikowanej organizacji; brak jest jednak precyzyjnych wymagań co do proporcji czasowej pomiędzy pierwszym a drugim etapem auditu certyfikacyjnego [15]. Podsumowując można stwierdzić, iż jednostka certyfikująca może zastosować zasady CAAT z całą pewnością podczas auditów nadzoru, natomiast zastosowanie CAAT podczas auditu certyfikacyjnego powinno ograniczyć się jedynie do drugiego etapu auditu. Czasy dla auditów przeprowadzanych w sposób klasyczny można zapisać w następujący sposób (rys. 3A) [10]:

$$t_1 = 36 \text{ miesięcy,} \quad (1)$$

$$t_2 < 3 \text{ miesięcy} \quad (2)$$

$$t_3 = 12 \text{ miesięcy} \quad (3)$$

$$t_4 < 14 \text{ miesięcy} \quad (4)$$

$$t_{C1}/t_{C2} < 1/3 \quad (5)$$

$$t_N = (t_{C1} + t_{C2})/3 \quad (6)$$

$$t_{PC} = 2 * t_N \quad (7)$$

gdzie:

- t_1 – całkowity okres certyfikacji,
- t_2 – czas między pierwszym a drugim etapem auditu certyfikacyjnego,
- t_3 – czas między auditem certyfikującym a pierwszym auditem nadzoru,
- t_4 – czas między pierwszym a drugim auditem nadzoru,
- t_{C1} – czas trwania pierwszego etapu auditu certyfikacyjnego,
- t_{C2} – czas trwania drugiego etapu auditu certyfikacyjnego,
- t_N – czas trwania auditu nadzoru,
- t_{PC} – czas trwania auditu ponownej certyfikacji.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz jednocześnie możliwości zastosowania CAAT, wydaje się możliwe wydzielenie nowych auditów. Z części auditów: drugiego etapu auditu certyfikacyjnego oraz auditów nadzoru można wydzielić elementy, które można uznać za częściowe audyty; po zastosowaniu takiej procedury schemat procesu auditu certyfikacyjnego oraz auditów nadzoru, w trakcie cyklu trzyletniego byłby wówczas następujący:

1. Pierwszy etap auditu certyfikacyjnego,
2. Audit CAAT certyfikacyjny,
3. Drugi etap auditu certyfikacyjnego,
4. Audit CAAT nadzoru,

5. Audit nadzoru,
6. Audit CAAT nadzoru,
7. Audit nadzoru.

Wprowadzenie takiej zasady spowodowałoby tylko pozorny wzrost liczby auditów. Łączny czas trwania wszystkich auditów nie uległby bowiem zmianie, natomiast skróceniu uległby czas, jaki zespół auditujący spędzałby w siedzibie certyfikowanej organizacji. Jednocześnie, z uwagi na to, iż większość jednostek certyfikujących kalkuluje opłaty za certyfikację i późniejsze nadzory w oparciu o czas auditu, koszty związane z przeprowadzaniem auditu CAAT nie generowałyby dodatkowych opłat. Kolejnym elementem, który wydaje się zasadny to czas odstępu pomiędzy auditami - jeżeli np. czas pomiędzy certyfikacją a pierwszym nadzorem (t_3) wynosi 12 miesięcy [8], to poprzez zastosowanie auditu CAAT można go podzielić na pół, poprzez wykonanie auditu CAAT po 6 miesiącach i następnie pozostałej części auditu nadzoru po roku. Takie podejście jednostki certyfikujące mogą zastosować wszędzie tam, gdzie istnieje ryzyko związane z certyfikacją (rys. 3B).

Uwzględniając powyższe założenie oraz formuły 1 do 7 można zaproponować następujące przykładowe czasy dla przeprowadzania auditów z wykorzystaniem technik komputerowych:

$$t_{C2}^{CAAT} \leq t_{C1} + t_{C2} \quad (8)$$

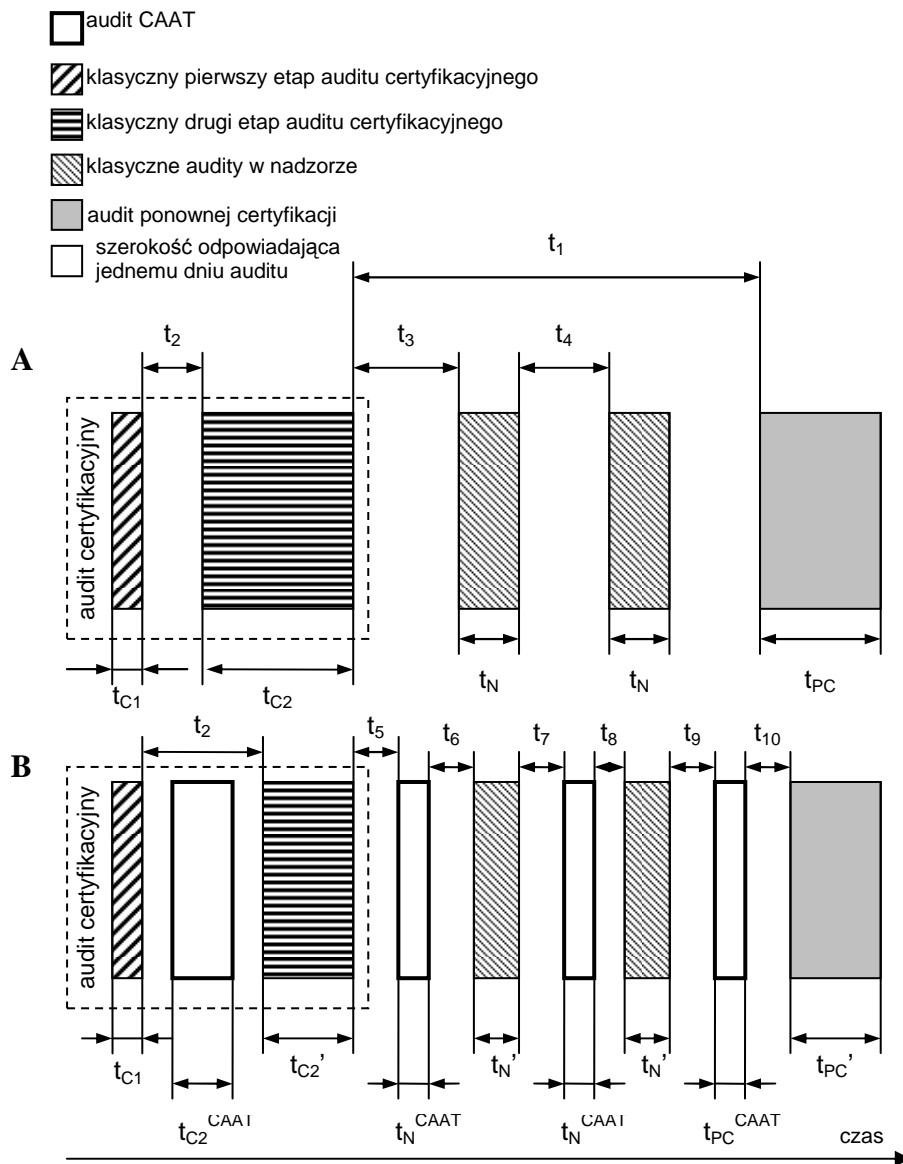
$$t_N^{CAAT} = 30\% * t_N \quad (9)$$

$$t_{PC}^{CAAT} = 30\% * t_{PC} \quad (10)$$

$$t_5 = t_6 = t_7 = t_8 = t_9 = t_{10} = 6 \text{ miesięcy} \quad (11)$$

gdzie:

- t_5 – czas między auditem certyfikującym a auditem CAAT w pierwszym nadzorze,
- t_6 – czas między auditem CAAT w pierwszym nadzorze, a pierwszym auditem nadzoru – klasycznym,
- t_7 – czas między pierwszym auditem nadzoru, a auditem CAAT w drugim nadzorze,
- t_8 – czas między auditem CAAT w drugim nadzorze, a drugim auditem nadzoru – klasycznym,
- t_9 – czas między drugim auditem nadzoru, a auditem CAAT podczas ponownej oceny,
- t_{10} – czas między auditem CAAT podczas ponownej oceny, a auditem ponownej oceny – klasycznym,
- t_{C2}^{CAAT} – czas trwania drugiego etapu auditu certyfikacyjnego CAAT,
- t_N^{CAAT} – czas trwania auditu nadzoru CAAT,
- t_{PC}^{CAAT} – czas trwania auditu ponownej certyfikacji CAAT.

Rys. 3 Czasy pracy auditorów jednostki certyfikującej podczas auditu firmy produkcyjnej zatrudniającej od 126 do 175 osób, na podstawie umowy o pracę, dla systemu zarządzania środowiskowego opracowanego wg ISO 14001:2004 [2], o niskiej kategorii złożoności (mającej niewielki wpływ na środowisko naturalne), A – dla auditu klasycznego, B - dla auditu z wykorzystaniem wspomaganých komputerowo technik auditowania CAAT.

gdzie:

- t_1 – całkowity okres certyfikacji,
- t_2 – czas między pierwszym a drugim etapem auditu certyfikacyjnego,
- t_3 – czas między auditem certyfikującym a pierwszym auditem nadzoru,

t_4 – czas między pierwszym a drugim auditem nadzoru,
 t_{C1} – czas trwania pierwszego etapu auditu certyfikacyjnego,
 t_{C2} – czas trwania drugiego etapu auditu certyfikacyjnego,
 t_N – czas trwania auditu nadzoru,
 t_{PC} – czas trwania auditu ponownej certyfikacji,
 t_5 – czas między auditem certyfikującym a auditem CAAT w pierwszym nadzorze,
 t_6 – czas między auditem CAAT w pierwszym nadzorze, a pierwszym auditem nadzoru – klasycznym,
 t_7 – czas między pierwszym auditem nadzoru, a auditem CAAT w drugim nadzorze,
 t_8 – czas między auditem CAAT w drugim nadzorze, a drugim auditem nadzoru – klasycznym,
 t_9 – czas między drugim auditem nadzoru, a auditem CAAT podczas ponownej oceny,
 t_{10} – czas między auditem CAAT podczas ponownej oceny, a auditem ponownej oceny – klasycznym,
 t_{C1}' – czas trwania pierwszego etapu auditu certyfikacyjnego - klasycznego, przy wykorzystaniu wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT,
 t_{C2}' – czas trwania drugiego etapu auditu certyfikacyjnego - klasycznego, przy wykorzystaniu wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT,
 t_N' – czas trwania auditu nadzoru - klasycznego, przy wykorzystaniu wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT,
 t_{PC}' – czas trwania auditu ponownej certyfikacji - klasycznego, przy wykorzystaniu wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT,
 t_{C2}^{CAAT} – czas trwania drugiego etapu auditu certyfikacyjnego CAAT,
 t_N^{CAAT} – czas trwania auditu nadzoru CAAT,
 t_{PC}^{CAAT} – czas trwania auditu ponownej certyfikacji CAAT.

Źródło: opracowanie własne na podstawie [10]

Kolejną możliwością zastosowania wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT jest możliwość wykorzystania ich podczas auditów prowadzonych w oddziałach. Jednostki certyfikujące zobligowane są do przeprowadzania auditów nie tylko w centrali organizacji, ale jeżeli organizacja posiada oddziały także w oddziałach [16]. Dlatego, aby ograniczyć czas trwania auditu (wydłużony o czasy dojazdu od poszczególnych oddziałów) zasadne wydaje się przeprowadzenie auditu z wykorzystaniem wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT. Jako przykład można przedstawić audit banku, liczącego 250 oddziałów, w którym należy przeprowadzić audit nadzoru. Zgodnie z wymaganiami międzynarodowymi [16] zespół auditujący zobligowany jest do przeprowadzenia auditu w centrali oraz 10 oddziałach. Wykorzystując zasady CAAT jednostka certyfikująca może wskazać przeprowadzenie auditu w centrali, 7 oddziałach oraz auditu z wykorzystaniem komputerowo technik auditowania w 3 oddziałach.

5. Zasada zachowania poufności podczas wykorzystywania wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT oraz utrzymywania zapisów z przeprowadzonych auditów

W związku z wykorzystywaniem wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT ważnym problemem staje się również bezpieczeństwo przekazywanych informacji. Dlatego też istotne wydaje się zastosowanie precyzyjnych procedur oraz wysokich

standardów przekazywania informacji pomiędzy certyfikowaną organizacją a jednostką certyfikującą. Procedury takie powinny zostać zaakceptowane przez certyfikowaną organizację. Kolejnym zagrożeniem jakie napotykają jednostki certyfikujące jest przechowywanie zapisów z auditu w zakresie stosowania wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT oraz udostępniania tych zapisów jednostce akredytującej.

6. Słabe i mocne strony stosowania wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT

Zastosowanie wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT związane jest z ryzykiem; z jednej strony jednostki certyfikującej system zarządzania, a z drugiej strony certyfikowanej organizacji. Już na samym początku współpracy pomiędzy tymi dwoma organizacjami powinna zostać przeprowadzona analiza ryzyka przez obydwie organizacje, czy zastosowanie CAAT jest odpowiednie do przeprowadzania auditu. W związku z tym można, jak się wydaje, określić słabe i mocne strony zastosowania CAAT z dwóch punktów widzenia, a mianowicie z punktu widzenia jednostki certyfikującej oraz z punktu widzenia auditowanej organizacji (tabela 1).

Tab. 1. Słabe i mocne strony stosowania wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT.

	jednostka certyfikująca	auditowana organizacja
słabe strony	<ul style="list-style-type: none"> ▪ konieczność szkolenia auditorów w zakresie CAAT, ▪ konieczność przechowywania zapisów elektronicznych z przeprowadzonych auditów CAAT, ▪ konieczność wyposażenia jednostki certyfikującej w odpowiedni sprzęt i oprogramowanie, ▪ ograniczenie związane z brakiem możliwości przemieszczania się po certyfikowanej organizacji, ▪ brak możliwości wykorzystanie tzw. tropów auditowych do prowadzenia auditu, polegających na badaniu kolejno procesów. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ konieczność udostępniania informacji elektronicznych, ▪ ilość przekazywanych informacji jest większa niż przy audicie klasycznym, ▪ konieczność przeszkolenia pracowników uczestniczących w CAAT w zakresie technik komputerowych wykorzystywanych podczas auditu, ▪ brak możliwości udowodnienia niektórych zdarzeń za pomocą technik komputerowych,
mocne strony	<ul style="list-style-type: none"> ▪ możliwość częstszego przeprowadzania auditu, ▪ skrócenie czasu auditu bezpośrednio w organizacji, ▪ liczne zapisy elektroniczne z przeprowadzonego auditu CAAT, ▪ możliwość zdalnego auditowania oddziałów certyfikowanej organizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ szybsze podejmowanie działań do uwag auditorów, ▪ krótszy czas auditu bezpośrednio w organizacji,

Źródło: opracowanie własne.

7. Wnioski

Zastosowanie zasad wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT może w znaczący sposób wpłynąć na przebieg nadzoru prowadzonego przez jednostkę certyfikującą nad certyfikowaną organizacją. Zwiększenie częstotliwości auditów jednostki certyfikującej pozwoli na szybsze wyłapywanie uchybień w funkcjonowaniu certyfikowanej organizacji, a tym samym znacznie przyspieszy działania doskonalące

realizowane przez certyfikowaną organizację. Zastosowanie CAAT w praktyce nie wiąże się w sposób bezpośredni z dodatkowymi kosztami ponoszonymi przez certyfikowaną organizację. Jak już wspomniano, koszty nie powinny bowiem ulec zmianie, ponieważ zmianie nie ulega czas auditu, a jedynie sposób jego przeprowadzania. Zastosowanie wspomaganych komputerowo technik auditowania może znaleźć zastosowanie również podczas auditowania oddziałów certyfikowanej organizacji.

Poważnym problemem dla jednostki certyfikującej pozostaną względy bezpieczeństwa przekazywanej i przechowywanej informacji; jako minimum, wydaje się zasadne, stosowanie przez jednostkę certyfikującą wybranych zabezpieczeń z załącznika A normy PN-ISO/IEC 27001:2007 [5].

Obecnie jednostki certyfikujące niezwykle rzadko wykorzystują wspomagane komputerowo techniki auditowania CAAT, jednakże w związku z rozwojem telekomunikacji oraz powszechną globalizacją, wydaje się nie do uniknięcia coraz szersze ich stosowanie technik w auditowaniu organizacji.

Literatura:

1. PN-EN ISO 9001:2009 Systemy zarządzania jakością - Wymagania.
2. PN-EN ISO 14001:2005. Systemy zarządzania środowiskowego – Wymagania i wytyczne stosowania.
3. PN-N-18001:2004 Systemy zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy – Wymagania.
4. PN-EN ISO 22000:2006 Systemy zarządzania bezpieczeństwem żywności – Wymagania dla każdej organizacji należącej do łańcucha żywnościowego.
5. PN-ISO/IEC 27001:2007 Technika informatyczna - Techniki bezpieczeństwa - Systemy zarządzania bezpieczeństwem informacji - Wymagania.
6. MLA http://www.pca.gov.pl/index.php?page=akt_mla_new.
7. PN-EN ISO/IEC 17021:2006 Ocena zgodności. Wymagania dla jednostek prowadzących auditowania i certyfikację systemów zarządzania.
8. DAC-17 Wytyczne Polskiego Centrum Akredytacji do stosowania normy PN-EN ISO/IEC 17021.
9. Stoma M.: Ryzyko jednostki certyfikującej związane z niewłaściwą oceną wniosku o certyfikację systemów zarządzania, w: Zarządzanie jakością. Doskonalenie organizacji, red. T.Sikora, tom II, Wydawnictwo Naukowe PTTŻ, Kraków 2010, s. 224-234.
10. Stoma M.: Rola pierwszego etapu auditu certyfikacyjnego w doskonaleniu systemu zarządzania środowiskiem opartym na wymaganiach normy PN-EN ISO 19011:2003, w: Wykorzystanie surowców rolniczych w energetyce, red. J.Tys, Wyd. Wieś Jutra, Warszawa 2009, s. 49-56.
11. IAF MD 3:2008; Dokument obowiązkowy International Accreditation Forum dotyczący zaawansowanych procedur nadzoru i ponownej certyfikacji.
12. IAF MD 4:2008; Dokument obowiązkowy International Accreditation Forum dotyczący stosowania wspomaganych komputerowo technik auditowania CAAT w akredytowanej certyfikacji systemów zarządzania.
13. PN-EN ISO 19011:2003 Wytyczne dotyczące auditowania systemów zarządzania jakością i/lub zarządzania środowiskowego.
14. Polska Klasyfikacja Usług (PKD), Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), Dz.U. nr 251, poz. 1885.

15. IAF MD 5:2008; Dokument obowiązkowy International Accreditation Forum dotyczący ustalania czasu trwania auditów QMS i EMS.
16. IAF MD 1:2007; Dokument obowiązkowy International Accreditation Forum dotyczący zasad próbkowania w procesach certyfikacji organizacji wielooddziałowych.

Prof. dr hab. inż. Wiesław PIEKARSKI
Dr Monika STOMA
Mgr inż. Agnieszka DUDZIAK
Katedra Energetyki i Pojazdów
Wydział Inżynierii Produkcji
Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
20-950 Lublin, ul. Akademicka 13
tel./fax.: (0-81) 531-83-15
e-mail: wieslaw.piekarski@up.lublin.pl
monika.stoma@up.lublin.pl
agnieszka.dudziak@up.lublin.pl